



STUNDAS PLĀNS 23 ATBILDĪBA UN ATTIECĪBAS

A DAĻA: STUNDAS METODOLOĢIJA

VĒRTĪBA	ATBILDĪBA
VĒRTĪBAS VISPĀRĪGS APRAKSTS	Atbilstoši Oksfordas vārdnīcai atbildība ir pienākums rīkoties vai rūpēties par kādu/kaut ko, pilnībā uzņemoties vainu, ja kaut kas noiet greizi. Tas nozīmē: • būt atbildīgā amatā (ir pienācis laiks kādam uzņemties atbildību un paveikt darbu). • atbildība par kaut ko (viņa uzņēmās atbildību par darbā pieņemšanu). • atbildība par kaut ko darāmu (viņiem ir pienākums nodrošināt noteikumu izpildi). • atbildība darīt kaut ko (viņu pienākums ir nodrošināt, ka noteikumi tiek izpildīti). • vecāku tiesības un pienākumi (viņa vairs nespēj pildīt savus pienākumus). ✓ oxabulary.com sniedz labu atbildības vērtības skaidrojumu, kas viegli saprotams jauniešiem: atbildība ir kaut kas, kas jāuzņemas katram cienīgam kopienas loceklim. Ja, piemēram, mūzikas grupas dalībnieks, jūsu pienākums ir iemācīties dziesmu tekstus un laikus ierasties mēģinājumā. Mūsdienās jaunatni uztver saistībā ar dažādiem pienākumiem: veidot nāciju, padarīt sabiedrību labu un cēlu, pilnveidot sabiedrību (Safi, 2020). Paredzams, ka jaunieši veicinās pašreizējās tehnoloģijas, izglītību, politiku un mieru valstī. No otras puses, jauniešiem ir arī jāuztur mūsu uzvedības kultūra, visas labās vērtības sabiedrībā, attīstības projekti utt. Jaunieši ir jebkuras tautas mugurkauls (Shoaib, 2020). Jauniešu atbildība ir cieši saistīta ar sociālo atbildību. Jaunatne ir visproduktīvākā, radošākā, unikālākā

	vērtība, inovatīvi resursi sociālajām pārmaiņām un īstai demokrātijai, kuru labā viņiem ir jāpaceļas, lai pareizi pildītu savu lomu. Jauniešus var veidot kā potenciālu resursu nācijas veidošanā, ja viņi tiek mobilizēti pozitīvā veidā un tiek virzīti uzņemties atbildību (<i>Frontier Post</i>). Tāpēc jauniešiem ir jāsniedz situāciju attēlojums, lai stimulētu to pozitīvu rašanos reālajā dzīvē. Viņu izpratne par sociālajiem un politiskajiem jautājumiem un aktīva līdzdalība procesos varētu veicināt sociālās netaisnības izskaušanu sabiedrībā un demokrātijas uzturēšanu. Jaunieši ir un vēlas būt atbildīgi, lai celtu nāciju (saskaņā ar projekta MoPYL pētījumu), lai sabiedrība kļūtu laba un cēla. Tie var uzlabot sabiedrības kopienas un kultūru. Ja jaunieši saprot savus pienākumus, vienas dienas laikā var samazināties liels noziegumu skaits. Liela nozīme ir arī personiskajai atbildībai: personiskā atbildība ir apņemšanās līmenis, ko cilvēks ir gatavs uzņemties, nosakot un sasniegto skaidrus mērķus. Citiem vārdiem sakot, būt personīgi atbildīgam nozīmē uzņemties atbildību par savu rīcību, vārdiem un veikumu darbā. Atbildīgi darbinieki saprot, ka viņi pilnībā kontrolē sevi (<i>Conover</i>).
MĀCĪBU STUNDAS VISPĀRĪGS APRAKSTS	Nodarbība sastāv no trim daļām – ievada daļas (~ 10% no laika), galvenās daļas (~ 75% no laika), noslēguma daļas (~ 15% no laika). Ievada daļa sastāv no: a) saiknēm ar citām nodarbībām; b) ievada. Galvenā daļa sastāv no teorētiskās un praktiskās (individuālās, pāra, grupu aktivitātes) sadaļas. Noslēguma daļa sastāv no nodarbības kopsavilkuma un secinājumiem, atsauksmēm, jautājumiem un atbildēm.
MĀCĪBU STUNDAS MĒRĶI	1) apgūt pozitīvas atbildības iezīmes, piemēram, apņemību, godīgumu, sava darba izpildīšanu, pastāvību; 2) iepazīt situācijas, kurās no cilvēkiem tiek prasītas pozitīvas atbildības iezīmes; 3) uzzināt, kad atbildīgam pilsonim būtu jārīkojas un kādas ir iespējamās sabiedriskās normas, kas prasa atbildību.
NEFORMĀLĀS MĀCĪBAS METODES	1) teorētiskā apmācība, 2) diskusijas, debates, mācīšanās mācīties, novērošana, atgriezeniskā saite, jautājumi un atbildes utt.

VECUMA GRUPA	13-15 gadi
SAGAIĀMIE REZULTĀTI	1) audzēkņi uzzinājuši par tādām atbildības pozitīvajām iezīmēm kā rūpes, apņēmība, godīgums, palīdzība citiem, sava darba pienākuma izpilde, solījumu pildīšana, savas rīcības seku uzņemšanās. 2) audzēkņi izprot atbildības nozīmi, saskaroties aci pret aci ar ikdienas situācijām, ar ko viņi var saskarties savā dzīvē un kuras no viņu puses prasa atbildību.
B DAĻA: STUNDAS APRAKSTS	
SAUKLIS	Lielākā daļa cilvēku patiesībā nevēlas brīvību, jo brīvība ir saistīta ar atbildību, un lielākā daļa cilvēku no atbildības baidās. <i>Zigmunds Freids</i>
DILEMMA	Atbildība tika izvēlēta kā viena no četrām galvenajām projekta vērtībām līdzās līderībai, piederības sajūtai un pašmotivācijai. Projekta realizācijas laikā tika aptaujāti 305 jaunieši vecumā no 14 līdz 15 gadiem par trīspadsmit projekta MoPYL veicinātajām vērtībām, kas palīdzēja saskatīt jauniešu fokusu un izstrādāt nodarbību plānus, ņemot vērā jauniešu vajadzības un vēlmes. Saskaņā ar MoPYL pētījuma ziņojumu atbildība izrādījās pirmā svarīgākā vērtība. Saskaņā ar projekta MoPYL Pētījuma ziņojumu, atbildība ieguva augstu instrumentālo vērtību nozīmi – 8,22 punkti (no 10), tikai nedaudz atpaliekot no prieka – augstākās vērtības, kas sasniedza 8,82 (7. lpp.). Instrumentālās vērtības attiecībā uz atbildību tika sagrupētas šādā kopsavilkumā (14.lpp.): • Piepūle darbā (ar to domāti jauniešu pienākumi – skolā, ārpusskolas nodarbības).

	• Atbildības sajūta. • Labas manieres. • Apņēmība un neatlaidība. MoPYL Fokusa grupas radās diskusijas par augstajiem rādītājiem, kas piešķirti atbildības vērtībai un dzīves vērtībai, ko cilvēks izvēlas neatkarīgi no tā, ko saka citi (Fokusa grupu pirmā lapa). Turklāt Fokusa grupu rezultāti liecina, ka kopumā parādītā vērtību sistēma šķiet pamatota un var veicināt mūsdienu jauniešu kļūšanu par atbildīgiem pieaugušajiem nākotnē. Tomēr kā šķēršļus šim procesam jāmin vecāku pārmērīga aizsardzība, nepacietība un daudzu jauniešu vēlme sasniegt pilngadību bez nepieciešamā transformācijas procesa (Fokusa grupu 3.-4. lpp.). MoPYL Pētījuma ziņojuma rezultāti palīdzēja projekta konsorcijam pieņemt lēmumu par atbildības vērtību apmēru projekta stundu plānos. Pilnu projekta MoPYL Pētījuma ziņojumu skatieties projekta mājaslapā www.mopyl.eu.		
MĀCĪBU STUNDAI NEPIECIEŠAMIE MATERIĀLI	Projektors, ekrāns, dators, Wi-Fi pieeja jeb mobilais internets		
MĀCĪBU STUNDAS GARUMS	1 mācību stunda, t.i. 45 minūtes		
<u>IEVADA DAĻA</u>	Sagatavošanās	3 minūtes	• sasveicināšanās, svētības un jauniešu iesaistīšana • saikne ar iepriekšējo mācīšanos – pārdomas, atgriezeniskā saite, diskusijas • pašreizējās nodarbības materiāla skaidrojums

			• uzdevumu skaidrojums skolēniem • saikne ar turpmāko mācīšanos
	Iepazīstināšana ar jauno materiālu	2 minūtes	• tiešas satura instrukcijas • jaunu prasmju modelēšana – atbildība • jauniešu izpratnes pārbaude
<u>GALVENĀ DAĻA</u>	Vadīta nodarbība	25 minūtes	NOSAUKUMS: ATBILDĪBA UN ATTIECĪBAS
	Skolotājs atskaņo fragmentus no filmas par Mazo princi, īpaši ainu ar pilotu un Mazo princi tuksnēsī. Youtube saites: A) https://www.youtube.com/watch?v=DkyTdZtl18s B) https://www.youtube.com/watch?v=jJxKdXncFo Antuāns ir pavecāks vīrietis, neveiksmīgas misijas pilots, kurš no kosmosa pēkšņi nokļuvis ar savu salūzušo lidmašīnu un kādu jaunu princi nonākuši tuksnēsī. Antuānam nepieciešams salabot dzinēju, bet, visticamāk, viņš nomirs no dehidrācijas, pirms tas viņam izdosies. Tikmēr Mazais princis raud par situāciju ar aitu un ziedu. Savā ziņā, neizskaidrojamā kārtā Antuāns uzņemas atbildību par sava mazā viesā asarām, lai gan nav pārliecināts, ko ar tām darīt. Kad Mazais princis, turpinot ciest, aiziet, jo Antuāns uzvedās kā pieaugušais, Antuāns pēkšņi saprot, ka Mazais princis varētu būt apdraudēts. Viņš uzņemas atbildību atrast Mazo princi noslēpumainajā "asaru zemē", lai viņu atgūtu. Šis stāsts māca atbildību, izmantojot attiecības ar cilvēkiem, ar kuriem sastopamies – pieaugušajiem vai bērniem.		

	Sākumā skolotājs atskaņo daļu no videomateriāla. Pēc tam skolotājs seko ar skaidrojumu no augstāk rakstītā teksta.
GRUPAS DARBS	13 minūtes
	Skolotājs jautā, vai ir kādi jautājumi par stāstu. Skolotājs atbild uz visiem jautājumiem un sniedz atbildes. Skolotājs īsi paskaidro minēto fragmentu audzēkņiem. Jautājumi: 1. Kādā veidā stāsts par Antuānu un Mazo princi ir atbildības piemērs? 2. Vai pieaugušie un bērni atšķirīgi izrāda atbildību? Ja jā, tad kā? 3. Vai mums ir morāls pienākums uzņemties atbildību par citiem, kas nonākuši nelaimē? 4. Vai varat minēt piemērus, kad esat uzņēmies atbildību par citiem?
SITUĀCIJA	Skolotājs sadala dalībniekus 2 grupās. Viena grupa saņem plakātu "Būt atbildīgam" un iejūtas atbildīgo cilvēku lomās. Otra grupa saņem plakātu "Būt bezatbildīgam" un uzņemas bezatbildīga cilvēka lomu.. Uzdevums: 1) 1.grupa: izveidot plakātu pēc saviem ieskatiem, ilustrējot 6 atbildīgas personas ar atbildīgu uzvedību pret citiem. Uzlīmēt to pie telpas sienas. 2) 2.grupa: izveidot plakātu pēc saviem ieskatiem, ilustrējot 6 bezatbildīgas personas ar bezatbildīgu uzvedību pret citiem. Uzlīmēt to pie telpas sienas. Abas grupas prezentē savus plakātus. Šī aktivitāte palīdzēs arī noteikt līderus starp grupām. Parasti viņi ir vislabāk dzirdami, visaktīvākie, sniedz idejas, dažkārt viņi ir tik ļoti ieinteresēti virzīties uz priekšu, ka uzņemas atbildību uzrakstīt/uzzīmēt uzdevuma jautājumus. Pēc tam skolotājs un katras grupas vadītāji skaļi nolasa audzēkņu dotos piemērus.

MORĀLE	<i>Atbildība, kas nepieciešam attiecībās ar citiem, veicina labāku izpratni un novērtējumu par personisko atbildību pret pasauli kopumā.</i>	
<u>NOBEIGUMA DAĻA</u>	2 minūtes	Īss stundas kopsavilkums, apgūto mācību pārrunāšana, diskusijas, ja izglītojamie izvirza neskaidrus, apspriežamus jautājumus. Izglītojamo atsauksmes labākas prakses piemēram, ko izmantot nākotnē.
IZMANTOTĀ LITERATŪRA	1. Conover. <i>Professionalism: Personal Responsibility</i>. Pieklūts: 08.08.2022. https://www.conovercompany.com/professionalism-personal-responsibility/. 2. Erasmus+ Projekts. 2022. <i>Mobile Program for Youth Learners. MoPYL Pētījuma ziņojums</i>. Pieejams: www.mopyl.eu. 3. Frontier Post. 2020. <i>Social Responsibility and Youth</i>. Pieklūts: 08.08.2022. https://thefrontierpost.com/social-responsibility-and-youth/. 4. Oxford Learner's Dictionaries. <i>Responsibility</i>. Pieklūts: 08.08.2022. https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/responsibility. 5. Safi, S. 2020. <i>Youth and their Responsibilities of Youth toward their country</i>. Pieklūts: 08.08.2022. https://www.academia.edu/42753662/Youth_and_their_Responsibilities_of_Youth_toward_their_country. 6. Shoaib, A. 2020. <i>The role of youth in society</i>. Pieklūts: 08.08.2022. https://medium.com/@hafizahmedshoaib/the-role-of-youth-in-society-b6b067cd003a. 7. Vocabulary.com. <i>Responsibility</i>. Pieklūts: 08.08.2022. https://www.vocabulary.com/dictionary/responsibility. 8. YouTube. 2015. <i>The Little Prince (2015) – Draw Me a Sheep</i>. Pieklūts: 08.08.2022. https://www.youtube.com/watch?v=DkyTdZt18s. 9. YouTube. 2021. <i>The Little Prince 1974 (3/8)</i>. Pieklūts: 08.08.2022. https://www.youtube.com/watch?v=jJxKdXncFo.	